

Andra Stepena atmiņu stāsts

Pulkvedis Andris Stepens.
Foto no A.Stepena privātarhīva.

Es, Andris Stepens, biju Valsts robežsardzes amatpersona no 1997.gada decembra līdz 2005.gada augustam, pildīju Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes Robežapsardzības pārvaldes Informātikas centra priekšnieka, Informātikas un sakaru pārvaldes priekšnieka un Valsts robežsardzes priekšnieka vietnieka amata pienākumus robežsardzes majora, robežsardzes pulkvežleitnanta un robežsardzes pulkveža dienesta pakāpēs.

Uzsākot dienestu Valsts robežsardzē, iepazīnos ar situāciju man uzticētajā informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jomā, kur konsta-

tēju milzīgas problēmas:

- lietošanā esošā robežkontroles elektroniskā informācijas sistēma (REIS), ko izstrādāja robežsardzes informācijas tehnoloģiju speciālisti pašu spēkiem programmēšanas valodā *Visual FoxPro*, darbojās nestabili, ar daudzām funkcionalitātes nepilnībām un vienīgi *OFF-Line* režīmā;
- *REIS* serveru jaudas izrādījās nepietiekamas, datortechnikas trūkums valsts robežkontroles punktos, nekvalitatīvs datu pārraides tīkls, zems datu pārraides tīkla ātrums, datorizētā robežkontrole uz valsts robežas iespējama tikai dažās vietās;
- izteikts datortechnikas trūkums kā Valsts robežsardzes Galvenajā pārvaldē, tā arī teritoriālajās pārvaldēs, bet lielākā daļa no lietošanā esošajiem datoriem jau nolietoti un ir nepieciešams tos nomainīt pret jauniem;
- kvalificētu informācijas tehnoloģiju speciālistu trūkums visā Valsts robežsardzē, kā arī esošo speciālistu neskaidrā administratīvā pakļautība Valsts robežsardzes štatu struktūrā.

Bija nobriedusi nepieciešamība pēc kardinālām pārmaiņām šajā jomā. Pateicoties Valsts robežsardzes vadības atbalstam, īsā laikā tika īstenoti vairāki svarīgi pasākumi:

- Valsts robežsardzes Galvenajā pārvaldē tika izveidota jauna struktūrvienība – Informātikas un sakaru pārvalde ar 32 štata vienībām, kuras sastāvā bija *REIS* vadības dienests ar 3 nodaļām, Informātikas centrs ar 3 nodaļām, kā arī Sakaru nodaļa un Tehnisko sistēmu nodaļa;
- visās Valsts robežsardzes teritoriālajās pārvaldēs, atkarībā no tās lieluma un nozīmības, tika izveidotas unificētas informācijas un komunikācijas tehnoloģiju struktūrvienības;
- pilnībā tika nokomplektēti izveidoto struktūrvienību štati Galvenajā pārvaldē un visās teritoriālajās

pārvaldēs;

- noslēgts līgums ar Valsts informācijas tīkla aģentūru par valsts nozīmes datu pārraides tīkla pieslēgumu punktu ierīkošanu ar tobrīd maksimālo datu pārraides ātrumu visās robežkontroles vietās uz valsts robežas, lai varētu veikt datorizēto robežkontroli ar *REIS* datoriem *ON-Line* režīmā;
- Iekšlietu ministrijas centralizētā iepirkuma ietvaros veikta liela skaita jaunas datortehnikas iegāde un uzstādīšana kā Valsts robežsardzes Galvenajā pārvaldē tā arī teritoriālajās pārvaldēs;
- Valsts robežsardzes Galvenajā pārvaldē izveidots kvalitatīvs datu pārraides tīkls, pārejot uz optiskās šķiedras kabeļiem.

Paralēli īstenotajiem Valsts robežsardzes attīstības pasākumiem informācijas un sakaru jomā tika turpināta esošo robežkontroles elektronisko informācijas sistēmu izmantošana datorizētās robežkontroles veikšanai atsevišķos robežkontroles punktos ar mērķi uzlabot *REIS* programmatūras darbības stabilitāti un pilnveidot tās funkcionalitāti, bet diezgan ātri nonācām pie slēdziena, ka tas ir neperspektīvi, tāpēc tika meklētas iespējas pavisam jaunas *REIS* programmatūras izstrādei. Valsts robežsardzes Informātikas un sakaru pārvaldes datorprogrammētāji kopīgi ar Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes Robežapsardzības pārvaldes robežkontroles ekspertiem un ciešā sadarbībā ar Iekšlietu ministrijas Informātikas un sakaru departamentu 1998.gadā uzsāka intensīvu darbu pie jaunas *REIS* programmatūras izstrādes, kas drīz vainagojās ar panākumiem. Jau 1999.gadā jaunizstrādātā *REIS* programmatūra, ko nosaucām par “*REIS-1999*”, tika pieņemta ekspluatācijā, kas pierādīja tās uzlaboto stabilitāti, funkcionalitāti un lietderību izmantošanai datorizētajā robežkontrolē.

Latvijas delegācija pieredzes apmaiņas pasākumā – apmācībās *IKT* tehnoloģijām datorprogrammu izstrādes jomā Somijā 2001.gada rudenī. Priekšplānā – Andris Stepens. No kreisās puses pirmais – Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes Informācijas un sakaru pārvaldes Informātikas centra priekšnieks Aivars Ozols, trešais – Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes informācijas un sakaru pārvaldes *REIS* vadības dienesta priekšnieks robežsardzes leitnants Kaspars Locs.

“REIS-1999” programmatūras funkcionalitāte visā tās ekspluatācijas laikā tika pastāvīgi pilnveidota un uzlabota līdz pat 2001.gadam, kad valsts investīciju programmas projekta “IA-22 robežas tehniskās apsardzības, kontroles un informācijas sistēmas izveide” īstenošanas ietvaros radās reāla iespēja firmas *SIEMENS* informācijas tehnoloģiju ekspertu vadībā izstrādāt pavisam jaunu datorizētās robežkontroles sistēmu. Projekta sākumā *SIEMENS* eksperti iepazinās ar “REIS-1999” funkcionalitāti un konstatēja, ka tā ne vien lielā mērā atbilst labāko pasaules datorizēto robežkontroles sistēmu iespējām, bet vairākos aspektos pat pārspēj tās. Jāatzīst, ka šis atzinums bija par iemeslu, lai Valsts robežsardzes vadība piekristu *SIEMENS* priekšlikumam jaunās *REIS* izstrādē iesaistīt arī Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes informācijas tehnoloģiju speciālistus. Pirms darbu uzsākšanas, lai nodrošinātu projekta kvalitāti, *SIEMENS* organizēja viņiem vairāku mēnešu augsti kvalificētus intensīvās apmācības kursus datorprogrammu izstrādē Java un *HTML* vidē. Jaunās *REIS* izstrāde lielā mērā tika balstīta uz “REIS-1999” funkcionalitāti, vienlaicīgi modernizējot sistēmas programmatūru atbilstoši jaunākajām tehnoloģijām datu apstrādes un informācijas tehnoloģiju pielietošanas jomā. Papildus tam projekta īstenošanas laikā kā konsultanti robežkontroles jautājumos tika iesaistīti arī vairāki Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes Robežapsardzības pārvaldes robežkontroles eksperti. Pateicoties veiksmīgi izvēlētajam projekta īstenošanas modelim, teicamai projekta vadībai no *SIEMENS* puses, visu projekta īstenošanā iesaistīto Valsts robežsardzes darbinieku atbildībai un ieinteresētībai kvalitatīva gala rezultāta sasniegšanā, jaunās *REIS* programmatūras izstrādes darbi tika veiksmīgi pabeigti plānotajā termiņā, un 2002.gada rudenī jau varēja sākt visu jaunizstrādāto sistēmu – “REIS-2002” darbības kompleksu pārbaudi reālos apstākļos vairākos valsts robežkontroles punktos. Pēc sekmīgi īstenotā “REIS-2002” pilotprojekta, 2003.gada aprīlī tika uzsākta “REIS-2002” izmēģinājuma ekspluatācija.

Īsā laikā “REIS-2002” apliecināja, ka tā ir moderna, daudzfunkcionāla un ātrdarbīga datorizētās robežkontroles informācijas sistēma ar augstu drošības līmeni un vienotu datu ievades un apstrādes vidi robežkontroles vajadzībām. Par to, ka Latvijas Republikā ir izveidota viena no labākajām robežkontroles informācijas sistēmām Eiropā, tika sniegta prezentācija Eiropas Komisijas organizētajā seminārā Ļubļanā 2004.gada oktobrī.

Papildus darbiem pie “REIS-1999” un “REIS-2002” izstrādes un informācijas sistēmu ikdienas ekspluatācijas nodrošināšanas, Informātikas un sakaru pārvaldes darbinieki piedalījās arī vairāku citu Valsts robežsardzei nozīmīgu projektu informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jomā īstenošanā: *NSIS* (Nacionālā Šengenas informācijas sistēma), *NVIS* (Nacionālā vīzu informācijas sistēma), *EURODAC* (Eiropas patvēruma meklētāju pirkstu nospiedumu salīdzināšanas sistēma), *BDAS* (Biometrijas datu apstrādes sistēma), *AFIS* (Pirkstu nospiedumu identifikācijas sistēma), *UNIFORM* (Robežas apsardzības vadības un kontroles informācijas sistēma), *JVNS* (Jūras videonovērošanas sistēma) u.c.

Man, kā informācijas tehnoloģiju ekspertam un informācijas un komunikācijas tehnoloģiju kolektīva vadītājam, strādāt Valsts robežsardzē bija ļoti interesanti un aizraujoši, jo bija iespējams reāli nodarboties ar pavisam jauniem un valstiski nozīmīgiem projektiem, kuru īstenošanai bija nepieciešama augsta profesionāla

kvalifikācija. Izdevās arī nokomplektēt labu informācijas un komunikācijas tehnoloģiju speciālistu komandu. Bet tas nebija viegli, jo vajadzēja daudz strādāt vienlaicīgi pie vairākiem projektiem. Papildus tam pastāvīgi nācās risināt arī daudzas ikdienas problēmas lielajā informācijas un komunikācijas tehnoloģiju saimniecībā.

Tomēr kopumā esmu ļoti apmierināts un gandarīts par savu darbu un dienestu Valsts robežsardzē. Tas man deva iespējas ne tikai pilnā mērā pielietot savas zināšanas un prasmes nozīmīgu informācijas un komunikācijas tehnoloģiju projektu īstenošanā, bet arī vairākus gadus būt par robežsardzes virsnieku augsti profesionālas un saliedētās komandas dalībnieku Valsts robežsardzes priekšnieka ģenerāļa Gunāra Dāboliņa vadībā.

2005.gada augustā robežsardzes pulkveža dienesta pakāpē tiku pārcelts turpmākam dienestam Iekšlietu ministrijas Informātikas un sakaru departamenta direktora amatā. Iekšlietu ministrijā manā vadībā tika attīstīta un nostiprināta departamenta struktūra, izveidota spējīga komanda ar augsti kvalificētiem speciālistiem, kā arī sakārtota un pilnveidota Iekšlietu ministrijas un tās padotības iestāžu (Valsts policijas, Valsts robežsardzes, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, Pilsonības un migrācijas pārvaldes, Informācijas centra, Sakaru centra) informācijas un komunikācijas tehnoloģiju resursu pārvaldības normatīvā bāze.

2010.gada 27.februārī pārtraucu dienestu un pensionējos, vienlaicīgi turpinot pildīt Iekšlietu ministrijas Informātikas un sakaru nodaļas vadītāja amatu saskaņā ar noslēgto darba līgumu. Darba līguma attiecības ar Iekšlietu ministriju pārtraucu 2018.gada janvārī.

03.12.2021.

Andris Stepens